

באותה שבת חלם הגאון רבי אברהם קלמן גולדברג והנה הוא רואה כיכר לחם לבן! דבר מאכל שלא היה בכלל באותם ימים, בקושי השיגו לחם יבש... ויהי החלום פלא.

כך המשיכו ללמוד עד השעה עשר, אז הפסיקו מלימודם, והגבאית הגישה להם לחם ומים חמים לסעודת "מלוה מלכה". או אז נשמעו צעקות ודפיקות עזות על החלון, חיילי פטלורה נכנסו לאולם הישיבה. רבי אברהם ניגש לחייל ראש הפורעים להתחנן על נפשם. הוא הסביר שאין הם מורדים חלילה, אלא לומדי תורה, אך דבריו לא הועילו.

ניסה לדבר על ליבו "אם תהרגו אותנו, יהיה לכם חטא גדול לאלוקים". על כך השיבו החייל בלעג: "שוטה, מי יגיד לי דעה, הכל תלוי בדעתך, אם ארצה, יכול אני לירות בך עכשיו!" ובעודו מדבר, דרך את אקדחו וכיוונו לעבר ראשו של רבי אברהם.

אך רבי אברהם לא זז ממקומו, פניו לא השתנו במאום ולתמהון כולם אמר בשלוה: "אם אלוקים לא ירצה, לא תוכל לירות בי". החייל נזדעזע, הוריד את אקדחו, אך לא עזבם לנפשם, אלא ציווה על אנשיו להוביל את כל התלמידים ליער, שם יהרגום.

כך יצאו לדרך אחרונה במחשבת הפורעים, אך לא כך היתה עצת ה' שומר ישראל! בדרך נס החיילים טעו בדרכם... במקום לפנות ביער שמאלה פנו ימינה, והגיעו אל ארמון מפקדם, שר הצבא בוגרסקי.

החיילים הסבירו לו כי מצאו יהודים מורדים, ועתה הם מובילים אותם להריגה. נענה השר ואמר להם: "טוב מאד, הניחו אותם אצלי, ואני אסתדר איתם". ציווה להורידם למרתף.

לתדהמתם, לאחר זמן ירד השר בוגרסקי בכבודו ובעצמו למרתף, ואמר להם: "אבי היה כומר. אני מכיר שאינכם מורדים, לכן אשחרר אתכם, אבל לא עכשיו, כי הזמן אינו מסוגל לכך".

הבחורים שהו במרתף הארמון שלושה ימים, בו התפללו ולמדו. גם אוכל הגישו להם - לחם לבן וחמאה! אז נזכר רבי אברהם בחלומו, בחלום הלחם הלבן שלו...

ביום הרביעי נכנס השר ושחרר אותם, הוא נתן לכל אחד כרטיס כחול - "רשיון חיים" באותם הימים.

בשעתו נתפרסם נס ההצלה, והיהודים ראו בו נס ופלא, אך בנו של רבי אברהם סיפר כי בעיני אביו לא היה כאן נס, אלא היה זה לקח ולימוד בהשגחת ה' על הבוטחים בו ומצפים לישועתו.

בין הבחורים היו רבי צבי יהודה מלצר ורבי אלעזר שמחה וסרמן. בנייהם של הגאונים רבי איסר זלמן ורבי אלחנן. ("בסופה ובסערה")

הלך המן אל מרדכי, מצאו בבית המדרש והתינוקות יושבים לפני עטופים בשקים ועוסקים בתורה... אמר המן: "בא מלוא קומץ קמח שלכם ודחה את עשרת אלפי כיכר כסף שלי!" זכות לימוד התורה שהרבו באותם שלושה ימים, הגנה על ישראל! (אסתר רבה פ"ט מגילה טז)

יסודו של האדמו"ר מאיזביצא ---- פרס מאז ולתמיד!

שורש החטא והתיקון: עיקר צמיחת גזירות רעות על ישראל הינם מחסרון שיש בהם. הקב"ה נותן אותם בידי שר אומה אשר מהותה הינה הדבר אשר לקו בו. אם נוכל לעמוד על שורש חטאם, אזי הגזירה תתבטל מיד. כך היה עם ישראל בגלות פרס. שושן הינה במדינת עילם - 'עילם זכתה ללמוד ולא ללמד', לפי ששורש מלכות פרס ואופיה של אומה זו היה צרות עין!

חקרו אנשי כנסת הגדולה על גזירת המן ואחשוורוש, מהיכן צמחה? בירו, מה שורשה? עמדו כי מהותה היא צרות עין. מיד כשנתגלה להם הדבר היתה הישועה ונתבטלה גזירת המן.

לכן תיקנו שתי מצוות אלו: משלוח מנות ומתנות לאביונים, אשר שורשם הוא טוב עין!

("מי השילוח" מסכת מגילה)

מראש חודש אדר החלה בישיבות נובהרדוק "תקופת האמיצות!"

אמיצותו של מרדכי היהודי שלא קם ולא זע מפני המן, ועל ידו נעשה נס פורים. בני הישיבה עסקו ברכישת מידת האומץ, בעיקר בלטו בהקפדתם על מצוות ציצית, עצם הופעתם של בני הישיבה באותם ימים ברחובה של עיר כשציצייתיהם בחוץ הוכיחה על אמיצות לבם. כמו כן לא שמו ליבם לצורת הלבוש המקובלת באותם הימים אצל בני הישיבות האחרות.

תלמידי נובהרדוק יצאו למחות על כבוד השבת, והשפיעו על בעלי החנויות לסגור את עסקיהם, וקיימו "לא תגורו מפני איש", גם אם פעמים רבות הותקפו בכח על ידי המוכרים, ולעיתים אף נאסרו בשל כך.

("בסופה ובסערה")

גלגל הקב"ה, מלכו של עולם את מפלת המן על ידי חלום: באותו

הלילה נדדה שנת המלך אחשוורוש, נבהל ועמד משנתו, שראה בחלומו את המן, שמחזיק סייף-חרב שלופה להורגו!

(פרד"א ז')

בימי הפרעות באוקראינה, במהלך מלחמת האזרחים, בהם נהרגו כמאה וחמישים אלף יהודים בפוגרומים רחבי היקף, אירע נס גלוי לישיבת נובהרדוק ששכנה בעיר ז'יטומיר, נס שלימים אמר הגאון רבי אלחנן וסרמן כי מצוה לפרסמו, ובבקר באמריקה ביקש מהגאון רבי אברהם קלמן גולדברג שהנהיג באותם ימי אימה את הישיבה, שיספר לו את מעשה הנס אף שהוא שמע זאת כבר מספר פעמים.

היה זה יום שבת קודש ובחורי הישיבה ניצלו יום זה בלימוד ממושך ללא הפסקה, גם כשהחשיך היום לא פסקו מלימודם ולמדו מוסר בחושך. לאחר תפילת ערבית החליטו על אף הפחד הנורא מהפורעים כי יש להדליק נרות, כדי שיוכלו להמשיך וללמוד, שמכו על זכות התורה, שלא יאונה להם כל רע.

השבוע הבא כולו שמחה - מלא וגדוש

* **ראשון, י"ב באדר:** הושלמה בניית בית המקדש השני בימי הורדוס. שנת ג"א תש"נ. (ב"ב ג) * "יום טוריינוס": מצאו בתו של טריינוס הרוגה סמוך ללוד... תפס את האחים לוליינוס ופוס בעיר לוד ורצה להורגם... לא זז משם עד שבאו שני שרים מרומי והרגוהו במיתה משונה, פצעו מוחו בגזרי עצים! (תענית יח)

* **שני, י"ג אדר - "יום ניקנור":** בכל יום היה ניקנור מפקד חיל הפילים ושר צבא אנטיוכוס מניף ידו על יהודה וירושלים נגד בית המקדש, מגדף ומחרף 'מתי תיפול לידי וארמסנה'. כשגברה מלכות חשמונאי, חתכו את ראשו וקיצצו בהונות ידיו ורגליו, אמרו "פה שדיבר בגאווה וידים שהיו מניפות נגד יהודה וירושלים ובית המקדש, תעשה בהם נקמה", ואותו יום קבעוהו ליום טוב. (מג"ת י"ב, תענית יח)

* **שלישי, י"ד אדר, "פורים":** אסתר ומרדכי היהודי והמן הרשע.

* **"פורים רומניה":** בשנת של"ד, הבישוף גזר לשרוף את היהודים בבית הקברות בעצם יום הפורים. אבל כבד ירד על העיר. היהודים נקהלו, צמו, אמרו סליחות ויודו. ישעיהו בן משה מזכיר המושל הצליח להטות את לב המושל לחוס על היהודים. יהודי רומאן קיבלו לשמוח בכל שנה בחג הפורים שמחה כפולה.

* **"פורים רודוס":** הסוחרים היוונים העלילו שהיהודים הרגו ילד נוצרי. רצו להתנקם ביהודים אשר התחרו עמם בענף שליית הספוגים. מושל רודוס, יוסף פחה אסר את רבה של רודוס ונכבדי הקהל ועינה אותם באכזריות. לבסוף הילד נמצא באי סירא. כאשר הדבר נודע לסולטן הטורקי, העביר את המושל מתפקידו, ונתן "פירמון" כי עלילת הדם יסודה בשקר. (שנת ת"ה)

* **"פורים טריאסט":** בשנת תרט"ז עמד הכומר הרשע נובולי, לדרוש נגד היהודים, נעשה נס ומת, ונקבר בפורים בעת הסעודה.

"המן נפל, הנס נכפל, וביום פורים הראש נרים. כי הדרשן בדמות כושן דורש רעה, אותה שעה. רשת טמן לעם נבחר, וכמו המן אל יום מחר. גרון ניהר חלה נפגר מוות אגר כל רשתנו. אל א-ל נודה כי הוא פודה, גואל עמו כבוד לשמו". (ר. מודפורטו)

* **"פורים ירבעם בן נבט בריטובה":** תושבי ריטובה בליטא סבלו קשות מהרוזן העריץ אגינסקי. בשנת תרכ"ג, לאחר תבוסת המרד הפולני נקרא הרוזן לפטרבורג למסור דו"ח על התנהגותו הבוגדנית כלפי שלטון הצאר. הרוזן שהבין מה צפוי לו, התאבד. היה זה ערב פורים. היהודים והליטאים התאחדו לשמחת פורים משותפת למפלתו של המן זה וערכו תהלוכה ברחוב העיר... אותו חג נרשם בפנקס הקהל בשם "פורים של ירבעם בן נבט"!

* **"פורים ברייש":** בשנת תקנ"א, בעיר ברייש שבצרפת נוצרי צורר הרג יהודי מנכבדי העיר. היהודים לא נחו עד אשר נאסר אותו צורר ונידון למוות. פסק דינו הוצא לפועל ביום הפורים. היהודים הניחו עטרת קוצים על ראשו כשהובל לתליה ולשמחתם לא היה קץ. קיבלו להוסיף לפורים פורים שני. לשם שינוי, כאן סוף הסיפור אינו פורים: שונאים הלשינו לפני המלך פיליפ שהיהודים ראו בנידון דמות דיוקנו של ישו הנוצרי ולכן שמו עטרת קוצים בראשו. חמת המלך בערה וציוה לשרוף את יהודי ברייש, רק נערים עד גיל י"ג ואלה שיתנצרו יותרו בחיים!

* **רביעי, ט"ו אדר:** "שושן פורים" - "פורים דמוקפין".

* **חמישי, ט"ז אדר:** "שיתסר". כורש מלך פרס מכריז על מתן רשות לבניית בית המקדש * ביום זה החלו לבנות את חומת ירושלים, לזכר זה עשאוהו יום טוב. שנת ג"א ש"צ. (מג"ת)

* **שישי, י"ז אדר:** כשירד ינאי המלך להרוג את חכמי ישראל, ברחו לסוריה, התכנסו עליהם אויבים ועמדו להורגם, ניסים גדולים ארעו לחכמי ישראל ביום ההוא וניצלו מהם. (מג"ת י"ב)

* בתים ערב "פורים צנעא": יום צום ותפילה לזכר הנס בו ניצלו היהודים מעלילת שני שרי המלך, שרצחו את בן המלך בפורים.

"ואתה תצוה" - ולמה לא הזכיר שמו של משה כאן ובכל הפרשה?

הראה מרן הסטייפלר לגבאי בית הכנסת "לדרמן", הרב רבי משה כהן שליט"א לנחמו על שלא יוצא ידי רצון כולם, של כל מתפלל ומתפלל ובקשתו, את המדרש הבא (אסתר רבה ב' י"ד): "לעשות כרצון איש ואיש" - אמר לו הקב"ה: אני איני יוצא מידי בריותי ואתה מבקש לעשות כרצון איש ואיש?! בונה שבעולם שני בני אדם מבקשים לישא אישה אחת, האם יכולה היא להנשא לשניהם? אלא או לזה או לזה.

וכן שתי ספינות שהיו שטות בים, אחת מבקשת רוח צפונית, ואחת מבקשת רוח דרומית. וכי יכולה רוח אחת להנהיג את שתיהן כאחת?! אלא או לזו או לזו...

ומסיים המדרש "ומי הוא זה שעושה רצון יראיו? זה הקב"ה, שכתוב בו "רצון יראיו יעשה, ואת שועתם ישמע וישיעם". (נר לשולחן שבת)

לא רק בפרשת תצוה לא הזכיר שמו של משה

מתורת האדמו"ר מקלויזנבורג: התבוננתי בדבר פלא, שבכל התנאים והאמוראים לא מצינו אף אחד שנקרא משה. היתכן?! אמרתי שמחמת גודל היראה שהתייראו ממושה איש האלקים לא הרהיבו עוז להזכיר בפיהם את השם הקדוש "משה", כדרך שזוהרים שלא לבטא בשפתיים את השמות הקדושים, כפי שזוהרים שלא לומר את שמות המלאכים מחמת רוב קדושתם. כדמות ראייה מצאתי לכך בלשון המשנה (גדרים י): "נודר במוהי, הרי אלו כינויים לשבועה". ופירש הר"ן "במוהי, כינוי למשה בשבועת משה". הרי שהיו מתייראים להזכיר מפורש את שמו של משה והזכירוהו רק בלשון כינוי 'מוהי'.

למשל, כת האיסיים היו להם חילוקי דעות עם חכמי התורה. אמנם לא דרכיהם דרכינו. אך היו בהם דברים טובים. יוסיפון כתב שהיו מכבדים עד מאד את שמו של משה רבינו, מי שחירף את שמו של משה רבינו עשו בו משפט מוות!

(שיעור חומש רש"י חיי שרה תשל"ח ועיין "מלחמות היהודים" ח"ב)

נביא בזה את שכתב הגר"א: 'צדוקים היו בגליל שמחבבים את משה מאד, פסקו שכל מי שיזכיר את משה בלא טבילה יהרג!'

בימי בית שני, ישראל היו מונים למלכים, כותבים בראש כל שטר: "כך וכך שנים למלך פלוני", ובסופו כתבו: "כדת משה וישראל". אומרת המשנה: "אמר צדוקי גלילי, קובל אני עליכם הפרושים, שאתם כותבים את שמו של המושל עם משה בגט..." (ידים ד' ז')

"לשם שבו ואחלמה". (כ"ח י"ט)

מעשה שבא חסיד אל הרבי חידושי הרי"ם. היה זה בשבוע של פרשת תצוה ושאלתו בפיו: מציעים לו שידוך, אלא שאחיו של המחותן נחשד באפיקורסות - נהיה צדוקי...

ענה הרבי: "לשם שבו" - לשם של המחותן - יש לבדוק אם ראוי הוא. "ואחלמה" - אח למה? מה מעניינים אותך מעשי אחיו?... והוסיף, שיש לבדוק רק את השורש, אב ואם, סבתא וסבא! (שיח שרפי קודש"ח א')

נסיים בעניני דיומא - היה מלמד נכבד בתלמוד תורה "עץ חיים", שלימד את תלמידיו מסכת מגילה. כשלמד את המשנה הראשונה "מגילה נקראת ב"א, ב"ב, ב"ג, ב"ד, ב"ו, לא פחות ולא יותר", שאלוהו התלמידים: 'באיזה חודש מדובר, והרי לא כתוב במשנה באיזה חודש?'

השיב להם בבדיחות: "קינדרלך, קומט לערנען נאך אמאל די משנה - ילדים בואו נלמד שוב את המשנה - מליינען די מגילה. אדער אין י"א, אדער אין י"ב, אדער אין י"ג..."

ובתרגום, מגילה נקראת או ב"א, או ב"ב, או ב"ג - המילה 'אדער' באידיש משמעותה או - 'נו, איצטער נייסט מען שוין אין וולכע חודש... נו, עכשיו אתם כבר יודעים באיזה חודש המשנה מדברת...'

(פיני הימים)